

Asia: VN/15134/2025

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa annetun valtioneuvoston asetuksen 9 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suojelupoliisi ei ole ollut mukana tähän lausuntopyyntöasiaan liittyvässä valmistelutyöryhmässä. Saapuneen pyynnön perusteella Suojelupoliisi lausuu seuraavaa:

Globaali turvallisuustilanne on muuttunut viime vuosina huomattavasti. Tämä toimintaympäristön muutos edellyttää viranomaisilta varautumista myös sellaisiin skenaarioihin, jotka ovat olleet aiemmin hyvin epätodennäköisiä, mutta jotka ovat jo nyt ja tulevaisuudessa entistä todennäköisempiä. Suojelupoliisi pitää erittäin tärkeänä, että lainsäädäntömuutosten valmistelutyöryhmissä huomioidaan ja arvioidaan muutosten vaikutukset Suojelupoliisin lakisäätötehtävän eli kansallisen turvallisuuden suojaamisen näkökulmasta.

Suojelupoliisin näkemyksen mukaan asetuksen muutosesityksessä olisi ollut tärkeä tunnistaa riittävästi kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvia uhkia. Esityksen vaikutusarviossa jää siten vajaaksi niiden riskien osalta, jotka aiheutuvat salassa pidettävän tiedon luovuttamisesta Suomen toimivaltaisten viranomaisten ulottumattomiin kuten ulkomailla toimiviin pilvipalveluihin. Tähän liittyen Suojelupoliisi tunnistaa seuraavat kansalliseen turvallisuuteen vaikuttavat riskit:

1. Suomen viranomaiset eivät pysty havaitsemaan tai estämään tietoon kohdistuvaa vakoilua tai vaikuttamista. Pilvipalveluntarjoajan näkökulmasta Suomen toimivaltaiset viranomaiset ovat palveluntarjoajan ja tiedonhallintayksikön välisessä asiakassuhteessa sivullisia, joilla ei ole tiedonsaantioikeutta asiakkaan tapahtumista. Tiedonsaantioikeutta ei siten automaattisesti ole Suomen kansallista turvallisuutta vakavastikaan vaarantamiin tapahtumiin. Pilvipalveluntarjoaja ei välttämättä kerro poikkeamista myöskään asiakkailleen, ellei jokin merkittävällä tavalla sanktioitu sääntely – kuten GDPR – sitä edellytä.

2. Pilvisiirtymän toteuttaneella viranomaisella ei ole tosiasiallisia edellytyksiä valvoa sitä, missä tietoa käsitellään tai säilytetään. Tiedonhankintayksikkö voi pyrkiä rajaamaan tätä sopimusoikeuden puitteissa, mutta palveluntarjoajalla voi olla force majeure -peruste toimia toisin tai jonkin toisen valtion lainsäädännön asettama velvoite, joka ajaa yksityisoikeudellisen sopimuksen ohi.

3. Kansallisen turvallisuuden näkökulmasta tiedon saatavuus on yksi keskeisimpiä suojattavia etuja. Tapauksessa, jossa turvallisuusluokiteltuja tietoja säilytetään viranomaisten hallitsemien turvallisuusalueiden ulkopuolella, tieto ei ole saatavuuden näkökulmasta enää täysin tiedon omistajan hallinnassa. Ulkomainen valtio voi ainakin teoriassa omien viranomaisten päätöksellä estää Suomen viranomaisia käyttämästä tällaista tietoa. Vaikka kyse olisi viranomaisen julkisesta tiedosta, on sen saatavuus useissa tilanteissa viranomaistoiminnan, ja siten kansallisen turvallisuuden näkökulmasta ensiarvoisen tärkeää. Suojelupoliisi korostaa, että tätä riskiä ei ole käsitelty perustelumuistiossa.

Suojelupoliisi toteaa, että edellä mainittujen riskien hallinnan näkökulmasta pilvipalveluita käytettäessä viranomaisten tulee säilyttää käyttökelpoinen ja käyttövalmis kopio tiedoista omassa hallinnassa. Tästä näkökulmasta on tarpeen myös arvioida digitalisaation esteiden purkamisen hyötyjä nyt esitetyn muutoksen kautta.

Nilsson Saana
Suojelupoliisi